

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการครั้งนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ กับตัวแปรตามการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย การค้นหาปัญหา สาเหตุ การดำเนินการ ผลประโยชน์ การประเมินผล การสนับสนุน ของประชาชนในชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ถึงการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรคของประชาชน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง และแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเชิงลึกสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 การเลือกพื้นที่

เหตุผลในการเลือกพื้นที่ชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการสืบเนื่องมาจาก

1. เป็นชุมชนที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศ และจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาให้เป็นเขตอุตสาหกรรมหลัก
2. เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่บางกะเจ้า ที่ถือว่าเป็นพื้นที่สีเขียวผืนใหญ่ที่สุดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการอนุรักษ์พื้นที่ไว้
3. เป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดกรยานชมธรรมชาติ การล่องเรือชมธรรมชาติและวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นต้น

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล ได้พิจารณาจากข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือน กันยายน พ.ศ. 2550 ประกอบกับข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้ลงสำรวจเบื้องต้น พบว่า ชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วยหมู่บ้าน 11 หมู่ ประชากรชาย 2,269 คน ประชากรหญิง 2,463 คน รวม 4,732 คน ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูล

ดังกล่าวพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ที่ได้คำนวณไว้ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ได้จำนวนตัวอย่าง 370 ตัวอย่าง

เพื่อให้มีการกระจายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน จากประชากรทั้งหมดของชุมชนบางน้ำผึ้ง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มแบบกลุ่มตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$n_j = \frac{n \times N_j}{N}$$

โดยกำหนดให้

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน}$$

$$n = \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจากตารางของ Taro Yamane}$$

$$N_j = \text{จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน}$$

$$N = \text{จำนวนประชากรทั้งหมดในตำบล}$$

ผลจากการคำนวณจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กระจายตามหมู่บ้านดังตัวอย่างในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ 1	664	52
หมู่ 2	115	10
หมู่ 3	303	24
หมู่ 4	348	28
หมู่ 5	148	12
หมู่ 6	78	6
หมู่ 7	237	19
หมู่ 8	287	23
หมู่ 9	850	67
หมู่ 10	1,152	91
หมู่ 11	504	40
รวม	4,686	372

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยข้อมูลที่ได้จากประชากรกลุ่มนี้ จะใช้การสัมภาษณ์ ตัวแทนของกลุ่มฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน) กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. และกลุ่มออมทรัพย์ ใช้การสัมภาษณ์ตัวแทนจากกลุ่มดังกล่าว

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แบ่งเป็นแบบสอบถามและแบบนำสัมภาษณ์โดยในส่วนของแบบสอบถามนั้น มีส่วนประกอบแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามด้านข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ 2 คำถามการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านการค้นหาปัญหาสาเหตุ ด้านการดำเนินการกิจกรรม/โครงการ ด้านผลประโยชน์ของการมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผลกิจกรรม/โครงการ และด้านการสนับสนุน

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วม

สำหรับการสัมภาษณ์โดยใช้แบบนำการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุน ประกอบด้วยคำถาม ด้านประวัติความเป็นมาของชุมชน โครงสร้าง สภาพเศรษฐกิจสังคมของชุมชน กิจกรรมโครงการด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

3.4 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามในการศึกษาคั้งนี้ มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยการกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัด ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสารต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำเนื้อหามาประยุกต์เป็นข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเชื่อมั่น โดยดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมพิจารณาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4.2 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับประชาชนในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 20 คน

3.4.3 นำปัญหาที่พบจากการทดสอบ มาปรับปรุงแก้ไขและทำการทดสอบประสิทธิภาพความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง

3.5 การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม นำมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for windows) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย

3.5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบ ได้แก่ สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน ANOVA (One-way Analysis of Variance)

3.6 เกณฑ์การแปลผล

ได้กำหนดคะแนนระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมดังนี้

เข้าร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน ระดับ 5
เข้าร่วมมาก	ให้คะแนน ระดับ 4
เข้าร่วมปานกลาง	ให้คะแนน ระดับ 3
เข้าร่วมน้อย	ให้คะแนน ระดับ 2
เข้าร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน ระดับ 1

เกณฑ์ในการพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมใช้การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าระดับเฉลี่ย 1.00-1.50	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
ค่าระดับเฉลี่ย 1.51-2.50	มีส่วนร่วมน้อย
ค่าระดับเฉลี่ย 2.51-3.50	มีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าระดับเฉลี่ย 3.51-4.50	มีส่วนร่วมมาก
ค่าระดับเฉลี่ย 4.51-5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด